

ПРОБЛЕМИ НА ОПОВЕСТЯВАНЕТО НА ИНФОРМАЦИЯТА ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА БАНКИТЕ И БЮДЖЕТНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ¹

доц. д-р Георги Баташки, гл.ас. д-р Тотка Кънева, гл.ас. д-р Диана
Ималова, гл.ас. Валерий Александров²

Въведение

Проблемът за информационното осигуряване на инвестиционните решения е ключов проблем за всеки икономически субект. Той придобива още по-голяма актуалност в съвременните условия на глобализация на финансовите пазари и световна икономическа криза. Много анализатори констатират, че липсата на достоверна информация в представените финансовите отчети на публичните дружества е сред основните причини за възникването на кризата. Това обстоятелство налага изследване на практиката на българските банки и бюджетни предприятия по отношение прилагане на изискванията за съставяне и представяне на финансовите им отчети.

Публичното разкриване на информацията изисква единни счетоводни стандарти, които осигуряват качествена и адекватна методология за финансово отчитане. С приемането на България в Европейския съюз счетоводна практика на банковите и бюджетни предприятия у нас е неразделна част от процеса на международно обединяване на различните подходи, методики, бази и правила за отчитане и представяне на различните стопански операции.

В резултат на тези основни насоки и тенденции на развитие се увеличават изискванията пред счетоводните системи на банковите и бюджетните предприятия, в това число и по отношение на информацията оповестявана във финансовите им отчети.

Основната теза, която се защитава е, че съществуват възможности за усъвършенстване на структура и съдържанието на финансовите отчети на банките и бюджетните предприятия, с оглед осигуряване на прозрачност на финансовата информация, която да гарантира извършването на точни изводи и оценки от потребителите на информация от финансовите отчети и вземане на адекватни икономически решения. В резултат на апробацията им в практиката на банковите и бюджетните предприятия, ще се получи информационен ресурс, който ще бъде полезен за пазарните участници и обществото, а това е важно условие за поддържане на ефективност на пазара.

Основната цел на проекта е въз основа на задълбочено изследване на теорията и практиката за представяне на информацията в годишните финансовите отчети (ГФО) на търговските банки и бюджетните предприятия у нас, да се предложат решения за усъвършенстване на тяхната структура и съдържание. Необходимостта от подобно усъвършенстване е наложителна,

¹ Настоящата статия е резултат от реализирането на научноизследователски проект № 22 към Института за научни изследвания на тема “**Финансовите отчети на банките и бюджетните предприятия при условията на глобализираща се икономика**” – ръководител на екипа: *Доц.д-р Георги Баташки*, ф-т СО, к-ра СО. Членове: гл.ас.д-р Диана Ималова, СО; гл.ас.Тотка Кънева, СО; гл.ас.Валери Александров, СО; Босилка Геновска - студент.

² Участието на авторите при написването на статията е както следва: доц. д-р Георги Баташки – въведение и част III, гл.ас. д-р Тотка Кънева – част - IV, гл.ас. д-р Диана Ималова – част I, гл.ас. Валерий Александров – част II.

[Георги Баташки](#), [Тотка Кънева](#), [Диана Ималова](#), [Валерий Александров](#)

предвид обстоятелството, че тези отчети са информационна база за вземане на икономическите решения от различни външни потребители.

Обект на изследването е съществуващата счетоводна практика по отношение на представянето и оповестяването на информацията в годишните финансовите отчети (ГФО) на търговските банки и бюджетните предприятия у нас.

Ключови думи: банки, финансови отчети, международни счетоводни стандарти, Базел II, банков риск

Problems Related to Communication of Information in the Financial Statements of Banks and State-Owned Enterprises

Abstract:

Information support of investment decisions is a key problem for all business entities. Today, under the conditions of deepening economic crisis it is even more topical.

With Bulgaria's accession to the European Union the accounting practices of banks and state-owned businesses in the country became an integral part of the process of internationalization of the various approaches, methods, and regulations for accounting and reporting of business operations.

These new trends of development set higher requirements for the accounting systems of our banks and state-owned businesses regarding the information included in their financial statements. The study covers the existing accounting practices in terms of reporting and communicating of information in the annual financial statements (AFS) of Bulgarian banks and state-owned businesses.

The main thesis of the study is that there are possibilities for improvement of the structure and contents of the annual financial statements of such banks and state-owned businesses in order to ensure the transparency of the financial information and hence to guarantee the accuracy of the resulting evaluations and forecasts as well as adequate managerial decisions. The approbation of these possibilities in the practice of banks and state-owned businesses would result in an information resource which would be useful for the market participants and the society as a whole and would ensure a better efficiency of the market.

Key words: banks, financial statements, International Financial Reporting Standards, Basel II, bank risk

JEL: M

I. За ролята на финансовите отчети на банките в условията на глобализация

Съвременният банков бизнес се характеризира с изключителна динамика, която се дължи на високата конкуренция. Натискът на многобройните участници на финансовите пазари от една страна, свободното движение на капиталите и засилващите се глобални измерения на съревнованието, от друга, карат банките да усвояват изцяло всяко предимство, което им дават съвременните компютърни технологии, информационните системи и модели и да предлагат все по-сложни финансови продукти.

Ясно е, че като всяко регулиране и банковото изостава и се стреми да догонва обекта, към който е насочено. Необходимостта от нови мерки се вижда от огромните пропуски в настоящата регулаторна рамка, които станаха ясни от развитието на финансовата криза.

Сегашната криза за пореден път показва, че банковото дело е бизнес с доверие. То изисква регулативната рамка и надзорът непрекъснато да се привеждат в съответствие с пазарните промени, така че да ограничават максимално стимулите за непочтен бизнес с пари и стремежа към много по-високи от средните за икономиката печалби. Агресивното залитане към прекалено регулиране обаче само ще навреди на процеса на възстановяване на икономическия растеж. Постигането на новия баланс „финансова свобода – финансова регулация” ще е голямо предизвикателство пред осъществяващите макроикономическата политика.

Като адекватен подход в сегашната ситуация се предлага повишаването публичността и прозрачността на финансовите отчети на банките. Това може да се определи като едно от най-рационалните средства за саморегулирането на банковия бизнес и неговото дисциплиниране.

Доц. д-р Васил Божков определя финансовата прозрачност като “съвкупност (система) от условия, при които информацията за съществуващи ситуации, приети решения и действия на компаниите да е достъпна и разбираема за всички участници на пазара. Това трябва да се основава на коректна методика за изготвяне и представяне на финансовите отчети и на своевременното оповестяване на стратегическите решения.”³

Прозрачността на информацията е нужна за осъществяване на концепцията за отговорност на основните групи участници на пазара. Това е така, защото прозрачността и отговорността са взаимно свързани категории. Прозрачността повишава отговорността чрез провеждания мониторинг, доколкото финансовата отчетност е в основата на базирания върху пазара мониторинг на дружествата. Отговорността пък подобрява прозрачността, подтиквайки различните участници на пазара към разкриване на мотивите и аргументите, обясняващи действията им. Когато към тези две категории се прибави и почтеността се формира дисциплина, която издига равнището на взетите решения и спомага за разработването на по-ефективна управленска политика. Може да се заключи, че именно режимът за публично разкриване на информация е това, което осигурява пазарни стимули за стабилност в банковата система. По този начин предоставянето на информацията се явява ефективен механизъм, обезпечаваш съблюдаването на пазарната дисциплина⁴.

Като средство за повишаване прозрачността на финансовите отчети се определя разширяването обхватът на финансовата информация, която следва да се оповестява в годишните и консолидирани отчети на банките. Така например изключително важно за пазара е наличието на достатъчно данни за рисковите експозиции на банките и основата, на която те се управляват и изчисляват. Необходимо е също така да се осигури по-широка и качествена информация в годишните отчети относно активите във финансови инструменти, включително деривативи, обектите и методите за измерване на риска и управленските системи. В условия на световна финансова криза възниква и необходимостта банките да представят и детайлна информация за всяка инвестиционна схема – дори за онези, които не попадат в официалните правни стандарти. От значение също е банките да разкриват и лихвените проценти по задбалансовите позиции.

За да се принудят банките да извършват подобни оповестявания се налага да се внесат известни корекции в счетоводните стандарти. Те обаче ще

³ БОЖКОВ, В. Доверието към финансовите отчети е грижа на всички участници на пазара, в-к “Делова седмица” бр. 43/2008 г., с. 1 и 4, бр. 44/2008 г., с. 5 и 7.

⁴ Политика на световната банка по отношение разкриването на информация, 2002, с. 3.

гарантират постигане на по-висока прозрачност на банковите отчети, а това неминуемо ще доведе до повишаване репутацията на сектора.

Още от 1.01.2003 г. банките в България изготвят финансовите си отчети въз основа на МСС⁵. Въпреки, че регулаторните органи у нас и Национална агенция за приходите приемат одобрените МСС като база за финансовата отчетност, важно е да се отбележи, че в допълнение към изготвянето на финансовите отчети по МСС, банките са задължени да изготвят и предават на БНБ отчети на базата на принципа на предпазливост⁶. За целите на отчетността на банките на база принципа на предпазливост, от 1.01.2007 г. БНБ въведе образците на Консолидирани финансови отчети, издадени от Комитета на Европейските банкови надзорни органи. Те са разработени с цел хармонизиране до максималната възможна степен на регулаторната отчетност с одобрените МСС и отразяването на подхода за използване на “филтри на предпазливост” за адаптирането на финансовите отчети с общо предназначение за целите на изчисляването на регулаторния капитал. По този начин банките използват еднакви и стандартизирани формати и дефиниции на данните както за надзорни, така и за публични цели, а с това значително се намалява допълнителното им отчетно бреме за целите на надзора. Може да се заключи, че хармонизирането на финансовата отчетност за регулаторни и общи цели повишава още повече роля на информацията от финансовите отчети в изграждането и поддържането на пазарната дисциплина.

В резултат на въведените от БНБ по-строг банков надзор и по-строги правила за предпазливост, финансовата дисциплина в банковия сектор в страната е на добро ниво. Съгласно изискванията на Наредба № 8 на БНБ за капиталовата адекватност на кредитните институции⁷ банките трябва публично да обявяват капиталовата си адекватност, като оповестяват задължително технологията и изходните данни, при които е получен размерът на капиталовата адекватност. Наредбата задължава всяка банка да приеме писмени правила за изпълнение на изискванията за оповестяване, включително за оценка адекватността на оповестяванията, тяхното утвърждаване и честотата им. Тази

⁵ Съгласно § 1, т.6 от Допълнителната разпоредба към Закона за счетоводството "Международни счетоводни стандарти" са международните счетоводни стандарти, приети от Европейската комисия съгласно Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 г. за прилагането на международните счетоводни стандарти. Международните счетоводни стандарти включват: Международните счетоводни стандарти (International Accounting Standards (IAS), Международните стандарти за финансови отчети (International Financial Reporting Standards (IFRS) и тълкуванията за тяхното прилагане (SIC - IFRIC interpretations). Международните счетоводни стандарти включват и последващите изменения и допълнения на тези стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, бъдещите стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, изготвени или одобрени от Съвета по международни счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board (IASB)). С регламент (ЕО) 1126/2008 от 3 ноември 2008 г. се отмениха някои предишни регламенти с цел опростяване на европейското законодателство по отношение на утвърждаваните от него за приложение в Общността МСС. ЕС изисква използването само на тези МСС, за които е било конкретно определено, че са подходящи за ползване в ЕС. Затова понастоящем одобрените от Европейския съюз МСС са стандартите за финансово отчитане както за индивидуалните, така и за консолидираните финансови отчети на банките.

⁶ Макар и изготвени на базата на одобрените МФСО, отчетите на базата на принципа на предпазливост могат да прилагат принципи, които се различават незначително от одобрените МСС. Това се дължи на различните подходи към риска, които има надзорният орган в нашата страна.

⁷ НАРЕДБА № 8 за капиталовата адекватност на кредитните институции, обн. ДВ бр. 106/2006 г. посл. изм. бр. 21/2009 г.

законодателна мярка е в посока постигане на по-висока прозрачност. Подробното оповестяване от страна на банките на вътрешна информация, свързана с определянето на необходимия им собствен капитал, допринася за по-добрата информираност на пазарните участници и на потребителите на банкови услуги.

Настоящите проблеми на финансовия пазар показваха, че в случаите, когато финансовите институции имат големи експозиции спрямо един клиент, банка или застрахователно дружество, това може да причини огромни загуби при фалит на този клиент или група свързани клиенти. В отговор на това Европейския парламент прие законодателна резолюция относно директивите за капиталовите изисквания за банките. Целта на новото законодателство е да подобри рисковото управление и да избегне повторение в бъдеще на сегашната банкова криза. Базелският комитет за банков надзор също предвижда план, който да бъде приложен от националните регулатори в отделните държави. Съгласно него банките ще трябва да заделят като резерви по-голямо количество капитал за комплексните структурирани продукти и задбалансовите инвестиционни схеми, които се определят като два от основните източника на настоящата криза. За да се приложат новите регулации банките трябва да разширят оповестяванията във финансовите си отчети.

Адекватното публично оповестяване допринася за пазарната дисциплина, а оттук и за надеждното корпоративно управление, а отчетността пред надзорните органи повишава възможността на последните да осъществяват по-ефективно наблюдение върху стабилността и надеждното опериране на банките.

Изразява се становището, че банковият надзор трябва да разчита в по-голяма степен на пазарната дисциплина като начин за постигане на стабилна финансова система. Голяма част от поставените ограничения на банките по отношение на сумата, която могат да заемат на отделни клиенти, експозициите в чужда валута и други могат да отпаднат за сметка на въвеждане на изискването за по-голяма публичност, чрез тяхното публикуване в отчетите на банките.

Публичността и прозрачността ще действат дисциплиниращо и ще стимулират банките да организират дейността си така, че да са по-ефективни и да отчетат възможно най-добри резултати. Изискванията за оповестяване ще налагат на кредитните институции да осъществяват своята дейност по един предпазлив и надежден начин. Прозрачността е благоприятна за финансовия сектор, като дава едно преимущество на по-предпазливите и по-благоразумни банки и по някакъв начин възпрепятства прекалено агресивното и рисково поведение на други банки. Това от гледна точка на обществения интерес, интереса на регулатора и на банковата индустрия е еднозначно позитивно. Надзорът от своя страна следва да оценява достатъчността и качеството на публикуваната информация в зависимост от дейността и рисковия профил на съответната банка.

Предимствата на публичността и прозрачността на финансовите отчети и на пазарния подход към банковия надзор могат да се очертаят в следните важни направления:

- Усилват се стимулите на мениджърите да идентифицират, следят и управляват бизнес риска.
- Налага се пазарен натиск върху банките да се държат благоразумно.
- Подсилва се усещането, че мениджмънтът на банката е единственият отговорен за нейните дела и се елиминира монополът върху информацията,

Георги Баташки, Тотка Кънева, Диана Ималова, Валерий Александров

който банковият надзор има по отношение на финансовото състояние на банките.

- Повишава се финансовата култура на обществото.

- Намалява се проблемът с банковата паника, доколкото вложителите са в много по-добра позиция да различат силните от слабите банки. Така дори отделни банки да имат проблеми това е по-малко вероятно да се пренесе върху цялата банкова система.

- Намалява се вероятността за нестабилност на финансовата система при ниски разходи за съобразяване с регулациите, ниски разходи за данъкоплатците и избягване на негативните ефекти от прекалена регулация.

За да може публичността и прозрачността на финансовите отчети да бъде оценена положително е необходимо наличието на подходяща и функционираща контролна система, която да следи за оповестяванията. Понастоящем няма конкретна институция, която да извършва постоянен мониторинг върху спазването на одобрените МСС във финансовите отчети на банките с общо предназначение. Когато регулаторните органи се нуждаят от допълнителна (непубликувана) информация за целите на надзора върху спазването на принципа на предпазливост, тя идва от използването на одобрените МСС. Ето защо се счита, че регулаторните органи, в лицето на БНБ, имат голям интерес да се гарантира, че финансовите отчети, изготвени съгласно одобрените МСС, са верни. Това би трябвало да позволи мобилизирането на техните ресурси в помощ на прилагането на одобрените МСС във финансовите отчети, ориентирани към акционерите или заинтересованите лица.

Настоящата финансова криза доказва, че при сега съществуващата надзорна уредба много трудно може да се постигне единен финансов пазар и стабилност на цялата финансова система. Основната слабост на настоящата система е нейната фрагментация - прекалено много институции и органи на различни нива правят анализи, но никой не отговаря за това, при констатирането на системен риск, да бъдат направени препоръки, а още по-малко някой да следи дали се спазват. Ето защо Европейската комисия прие през септември 2009 г. законодателни предложения за засилване на финансовия надзор в Европа⁸. Целта на тези споразумения за по-активно сътрудничество е съществено да се заздравя финансовата стабилност в целия ЕС; да се гарантира, че едни и същи основни технически правила се въвеждат в действие и се прилагат последователно; да се установят на по-ранен етап рисковете в системата и да се способства за много по-ефективна съвместна работа при извънредни ситуации и при разрешаването на разногласия между надзорните органи.

С направените законодателни предложения се отстраняват слабостите на пруденциалния надзор⁹, както на макроикономическо, така и на микроикономическо равнище. Идеята е новата надзорна рамка на ЕС да се основава на два стълба – Европейски съвет за системен риск (ЕССР) и Европейска система от финансови надзори. Европейският съвет за системен риск ще наблюдава и оценява потенциалните заплахи за финансовата

⁸ ЗАКОНОДАТЕЛНИ предложения за засилване на финансовия надзор в Европа <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1347&format=HTML&aged=0&language=BG&guiLanguage=en>

⁹ Пруденциален надзор (от англ. Prudential supervision) – надзор, продиктуван от желанието (волята) за благоразумие.

[Георги Баташки](#), [Тотка Кънева](#), [Диана Ималова](#), [Валерий Александров](#)

стабилност, които възникват под въздействието на настъпващите макроикономически промени и процесите в цялата финансова система (макронадзор). По този начин той ще осигурява ранно предупреждение за появата и натрупването на системни рискове, а при необходимост ще отправя и препоръки за предприемане на конкретни действия за тяхното преодоляване. Много важен елемент от неговите функции е и осъществяването на последващ контрол на изпълнението на набелязаните мерки.

Европейската система от финансови надзори като втори стълб на Европейската надзорна рамка ще се състои от мрежата от националните регулатори (каквито в България са БНБ и Комисията за финансов надзор) и новите Европейски надзорни органи - за банковия сектор, за сектора на ценните книжа и за сектора на застраховането и професионалното пенсионно осигуряване. Всички те ще работят съвместно с цел осигуряване стабилността на отделните финансови фирми и защита на потребителите на финансови услуги (микронадзор). Осъществяването на макронадзорни функции от ЕССР налага последният да получава навреме хармонизирани данни на микроравнище, докато микронадзорът, осъществяван от националните надзорни органи, се нуждае остро от анализите на ЕССР относно макронадзорната среда. Това още веднъж потвърждава необходимостта от качествена и прозрачна финансова информация, предоставена от отделните банков институции, за обезпечаване на надзорните функции.

От всичко изложено дотук може да се изведе, че подобряването на банковите финансови отчети, с оглед постигане на по-голяма прозрачност на представяната информация е осъзната необходимост не само от заинтересованите лица – ползватели на информацията от банковите отчети, но и от регулаторните и надзорни органи и от обществото като цяло. Защото всички сме потърпевши от резултатите на разразилата се световна финансова криза.

Българските институции трябва да получат ресурсите, които са им необходими, за да участват активно и систематично в европейския процес на изготвяне на политика, в това число и по отношение постигането на по-голяма прозрачност във финансовите отчети на банките. Това е важно не само, за да бъдат в течение с извършваните промени в *acquis communautaire*, но и за да може България да популяризира политики, които са в национален интерес, и да се предотврати приемането на решения, които биха довели до трудности в практическото им изпълнение на национално ниво.

II. Сходства и различия при оповестяване на информацията за управление рисковете кредитния риск в МСФО и Базел II.

През юни 2006 година Базелският комитет по банков надзор публикува „Международно споразумение за уеднаквяване измерването на капитала и капиталовите изисквания” (Базел II). Документът третира въпросите свързани с капиталовата адекватност на финансовите институции и техните стратегии за управление на риска. Целта на Базел II е да създаде международни стандарти, които регулаторните органи да използват при създаването на правила за капитала, необходим на кредитните институции, за предпазване от различните видове финансови и операционни рискове.

Споразумението съдържа три компонента (стълба): компонент I – Минимални капиталови изисквания, компонент II – Надзорен преглед и компонент III – Пазарна дисциплина. Последният регламентира изисквания за оповестяване на информация, която да позволи на участниците в пазара да

оценят структурата на капитала, рисковете, процедурите за оценка на риска, и следователно, капиталовата достатъчност на банките.

Изискванията в значителна степен са аналогични на тези предявявани от МСФО 7 по отношение на оповестяване на информация за рисковете и от МСС 1 по отношение на разкриване на информация за банковия капитал. Това припокриване се „признава“ в Базелското споразумение, като се посочва, че „в ситуация, в която оповестяванията са направени съгласно изискванията на счетоводните стандарти, банките могат да разчитат, че отговарят и на изискванията на стълб III¹⁰“.

МСФО и компонент III на споразумението имат обща цел – повишаване на прозрачността на финансовите институти и тяхната дейност, което да позволи на регулиращите органи и на другите ползватели на пазарна информация да приемат обосновани решения. Двата документа акцентират върху изискването, оповестяваната информация за риска да представя гледната точка на ръководството. В МСФО 7 се посочва, че „оповестяванията относно изложеността на предприятието на рискове, трябва да основат на информацията, предоставяна на ключовия управленски персонал”¹¹. Този подход позволява на потребителите по достоверно разбиране за това, как предприятието вижда и управлява риска, и има за резултат информация, която е с по-голяма прогнозна стойност, отколкото информация, основана на предположения и методи, които ръководството не използва, например, при разглеждане на способността на предприятието да реагира на неблагоприятни ситуации.

Наличието на две регулаторни рамки регламентиращи сходни проблеми поставя въпроса за прилагане на общ модел, отговарящ на изискванията за оповестяване на информация от двата документа. Подобен модел би съдържал най малко две предимства:

Първо. Икономия на разходи. Поддържането на две системи за набиране на информация за оповестяване не е оправдано. Основните подходи и данни в Базел II и МСФО се припокриват;

Второ. Постигане на единен формат на представяне на информацията за рисковете. Информацията, която ползва ръководството на банката включва части от нормативната регулация, счетоводството и стопанските (банковите) сделки. Необходимостта от обединение на тази информация изисква единен и съгласуван формат на представянето ѝ във всеки от посочените аспекти, който да позволява преход от едната към другата система за оповестяване.

Основен проблем пред общия модел е съчетаването на две съществените различия между Базел II и МСФО по отношение на изискванията за създаване на резерви за покриване на кредитни загуби. МСФО изисква оповестяване на всички загуби, *понесени* към датата на финансовия отчет. Същевременно определянето на резервите по Базел II е свързано с осигуряване на достатъчен капитал за покриване на загубите, които могат да възникнат през следващите дванадесет месеца, т. е. *очакваните* загуби.

¹⁰ INTERNATIONAL Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework., <http://www.bis.org/publ/bcbs128a.pdf>

¹¹ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008 година за приемане на някои международни счетоводни стандарти в съответствие с Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета, Международен стандарт за финансово отчитане 7 Финансови инструменти: оповестяване, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:320:0001:0481:BG:PDF>

[Георги Баташки](#), [Тотка Кънева](#), [Диана Ималова](#), [Валерий Александров](#)

Основният акцент и в двете регулаторни рамки е поставен върху оповестяване на информацията за кредитния риск.

Изискванията за оповестяване на кредитния риск в Компонент III, може да се обособят в пет направления:

общи изисквания за оповестяване на информацията за кредитния риск от всички банки;

изисквания за оповестяване на информацията за кредитното качество;

изисквания за оповестяване на информацията за намаление (понижаване) на риска;

изисквания за оповестяване на информацията за позициите, свързани с кредитен риск от контрагента;

изисквания за оповестяване на информацията за секюритизация.

Общите изисквания включват дефиниране на просрочените и обезценените кредити, описание на подходите, използвани за създаване на специфични резерви и такива с общо предназначение, както и описание на политиките за управление на кредитния риск.

Макар, че МСФО 7 също съдържа общи изисквания за оповестяване на качествена информация, съвпаденията с изискванията на Базел II са само в частта за описание на политиките, прилагани при управление кредитния риск.

Оповестяването на *информация за кредитното качество* според в Базел II трябва да се основава на използваната от банката система за присвояване на кредитни рейтинги и зависи от това, кой подход се използва: стандартен (STA) или вътрешнорейтингов (IRB). Основното предназначение на капиталовото споразумение е установяването на минимални изисквания за капитал, поради което се въвеждат задължителни изисквания за кредитно качество. Ако се прилага подхода STA, трябва да се оповести информация за позициите, за които има оценка на различни рейтингови агенции, описание на това как банката съпоставя външните рейтинги и активите в своя портфейл, как се съотнасят рейтинговата скала на агенцията към вътрешните рейтингови категории, а също и размера на риска по всяка рейтингова категория.

Още по обширни са изискванията към оповестяваната информация за кредитното качество при прилагане на IRB подхода. Особено внимание се отделя на разкриване на процеса за присвояване на вътрешни рейтинги по отделни портфейли: (1) търговски, банков и суверенен, (2) дялови инструменти, (3) ипотечни кредити, (4) револвиращи кредити на физически лица, (5) всички останали позиции по оказване на услуги на физически лица. За всеки портфейл се оповестява информация за типа позиции включени в него и вероятността от неплащане (probability of default . PD), размера на загубата при неплащане (loss given default . LGD), размера на експозицията изложена на риск от неплащане (exposure at default - EAD) и описание на отклоненията от определението за неплащане, прието в Базел II. Допълнителна информация при този подход се изисква по отношение на две категории: оценката на риска и резултати от предходни периоди.

За разлика от изискването на Компонент III да се разкрива кредитното качество на всички кредити, въз основа на кредитните рейтинги, МСФО 7 изисква подобно оповестяване само за тези финансови активи, които не са просрочени и обезценени. Независимо дали се прилагат външни или вътрешни рейтинги, информацията за тези активи трябва да съдържа данни за размера на кредитния риск определен за всяка рейтингова категория, както и за активите на които не е присвоен кредитен рейтинг. По отношение на просрочените и

обезценени кредити стандарта изисква оповестяване по класове кредити, а не на основание кредитен рейтинг.

Както Споразумението, така и МСФО изискват оповестяване на информация за прилаганите методи за *намаляване на кредитния риск*. Двата документа изискват разкриване на политиката и процедурите за проверка на обезпеченията и други инструменти снижаващи риска, както и описание на полученото обезпечение, основните контрагенти по обезпеченията, и информация за концентрации на риск. Общо е и изискването за представяне на информацията относно използването на обезпечение за покриване на загуби.

Независимо от общата концепция налице са и различия. МСФО 7 се ограничава само до оповестяване на информацията за полученото обезпечение по отношение на финансовите активи, които са просрочени, но необезценени и финансовите активи, които са обезценени на индивидуална основа. Базел II има по-широка сфера на действие, тъй като изисква оповестяване на количествена информацията относно снижаването на риска за всеки отделен портфейл от активи, изложени на кредитен риск. Това се постига чрез представяне на данни за размера на риска, който е покрит с финансови обезпечения, други обезпечения отговарящи на критериите на вътрешнорейтинговият модел за оценка на риска и обезпечения под формата на гаранции, или кредитни производни инструменти. Информацията за обезпеченията трябва да представя тяхната оценка по справедлива стойност, ако това е практически осъществимо, както и има ли право банката да продава или отдава обезпеченията и условията, при които това може да стане.

Компонент III съдържа специфични изисквания за оповестяване на информацията за *кредитен риск от контрагента*, който се определя като риск контрагента да изпадне в неплатежоспособност преди последното плащане по една сделка. В този момент пазарната стойност на сделката може да е положителна или отрицателна за всяка страна в сделката. За разлика от кредитния риск в резултат от предоставен кредит, когато на риск е изложена само едната страна – банката, кредитния риск от контрагента излага на риск от загуба и двете страни. МСФО не предвижда самостоятелно оповестяване за този риск, а го разглежда като част от информацията за кредитния риск. В счетоводните стандарти няма и аналог на изискванията за разкриване на описателна информация за този риск, каквито са залегнали в Базел II: методите за определяне на икономическия капитал или кредитни лимити, влиянието на снижението на кредитния рейтинг на предоставеното обезпечение.

В капиталовото споразумение са определени подробни изисквания за количествена информация за кредитен риск от контрагента. Тя трябва да включва данни за съвкупната положителна справедлива стойност на договорите (сделките), чистия размер на кредитния риск по производните инструменти и сведения за операциите с кредитни производни инструменти. МСФО не изисква оповестяване на подобна информация.

Поради обстоятелството, че *секюритизацията* може да се използва за управление на нормативния капитал, Базелското споразумение определя оповестяването на тази информация за задължително. Основните изисквания включват оповестяване на следната информация:

- описание на целите на секюритизацията и степента, в която е прехвърлен кредитния риск;
- функции и степен на участие на банката в секюритизацията;
- общия размер на секюритизираните от банката позиции по типове;

- общата сума на държаната или придобитата секюритизирана позиция по типове;
- признатата загуба през периода и сумата на секюритизираните обезценени/просрочени активи.

МСФО не предявява отделни изисквания за оповестяване на информация относно влиянието на операциите по секюритизация върху размера на кредитния риск. Налице е само общо изискване за разкриване на счетоводната политика за тези операции, с оглед по доброто разбиране на финансовата отчетност.

Изводи:

1. Целта на Компонент III е да осигури повишена прозрачност за рисковия профил на банките и адекватността на практиките за управление на риска. В това отношение е налице значително сходство с изискванията на МСФО 7, като и в двата документа се подчертава важността на изискването оповестяваната информация да представя гледната точка на банковия мениджмънт, (да се основава на вътрешната информация за управленските органи), както и да се оповестява качествена и количествена информация за банковия кредитен риск.

2. Сходството е най-пълно в областта на кредитния и където по-голямата част от изискванията за оповестяване на качествена информация са приведени в съответствие. В по-малка степен е съответствието при количествените изисквания за анализ на експозициите на кредитен риск.

3. Въпреки приликите, двете рамки имат значителни различия, обусловени от тяхното предназначение: МСФО е фокусиран върху постигане на по-голяма прозрачност относно значението на финансовите инструменти, рисковете, които възникват от тях и влиянието им върху възвръщаемостта. Компонент III има за цел да стандартизира надзора върху банките относно тяхната капиталова адекватност, и да чрез създаване на стабилна рамка за оповестяване, да укрепи доверието във финансовата система.

III. Годишно счетоводно приключване и финансови отчети на бюджетните предприятия

Предприятията от публичния сектор се характеризират с някои специфични особености, които ги отличават от небюджетните предприятия, които оказват съществено влияние при организацията на текущото и периодичното счетоводно отчитане и при съставяне на финансовите отчети.

Най-общо **етапите на годишното счетоводно приключване** в бюджетните предприятия могат да се определят като:

Първи етап. Проверка за пълнотата и правилността на записванията от текущото счетоводно отчитане.

Втори етап. Преглед и оценка на активите и пасивите на бюджетното предприятие.

Трети етап. Съставяне на оборотна ведомост (първа) с обороти по сметките за приходи и разходи.

Четвърти етап. Приключване на сметките за приходи и разходи и формиране на резултата от изпълнението на бюджета, изразено чрез прираст или намаление на нетните активи в т.ч. от обичайна дейност и извънредни събития.

Пети етап. Съставяне на втора оборотна ведомост след приключване на сметките за приходи и разходи.

Шести етап. Акумулиране на прираста или намалението на нетните активи от предходни години в т.ч.: от бюджетни дейности; от извънбюджетни дейности; от други дейности и от преценка и други събития.

Завършващият етап от текущото и периодичното счетоводно отчитане е съставяне на **компонентите на финансовите отчети на бюджетните предприятия.**

Годишното счетоводно приключване е завършващия етап от счетоводния процес за отчетния период, който може да се разглежда, като комплекс от взаимосвързани и взаимозависими отчетни процедури, които се извършват в строга последователност. При това се решават конкретни задачи, свързани с възникналите проблеми:

✓Една от съществените процедури е *прегледа и преоценката на притежаваните от бюджетните предприятия активи и формираните пасиви.*

✓Важен момент при прегледа и преоценката на активите е *възможността за тяхното преквалифициране от текущи в нетекущи материални активи и обратно.*

✓От особена важност за годишното счетоводно приключване и съставянето на финансовите отчети в бюджетната сфера е *въпросът за приблизителната счетоводна оценка на разходите за придобиване или строителство чрез възлагане на балансово признати активи или инфраструктурни обекти в процес на изграждане*, които към 31. XII на отчетната година са незавършено строителство на достигнат етап.

✓Придобиването на активи от бюджетните предприятия при условията на *финансов лизинг*, следва да се прецизират, тъй като оказват влияние върху изменението на нетните активи.

✓Във връзка с годишното счетоводно приключване е необходимо да се направи *анализ на вземанията и задълженията* на бюджетното предприятие. Така при спазване изискванията на действащото законодателство, при наличието на достатъчно правно основание, те следва да се отпишат.

✓Важен момент в процеса на годишното счетоводно приключване в бюджетните предприятия е анализ на състоянието по *сметка 4500 Вътрешни разчети за доставки и прехвърляне на активи, пасиви, приходи и разходи.*

✓Съществен момент в процеса на годишното счетоводно приключване е **отчитането на задбалансовите активи и пасиви.**

✓Особено внимание следва да се отдели на текущото счетоводно отчитане на **приходите, разходите и резултата от стопанската дейност** на бюджетните предприятия.

Следващият етап от годишното счетоводно приключване в бюджетното предприятие е **приключване на сметките за приходи и разходи и формирането на резултата от изпълнението на бюджета за периода** в т. ч.:

- изменение на нетните активи за периода, произтичащи от дейността и
- изменение на нетните активи от извънредни операции (преценка и други събития).

По своята същност **финансовите отчети на бюджетните предприятия** се разглеждат като система от взаимосвързани и взаимодопълващи се показатели за характеризирание дейността му през отчетния период.

Въз основа на Закона за държавния бюджет на РБ и представяне на необходимата информация за консолидиране н Министерството на финансите,

Дирекция „Държавно съкровище” издава указания, с които се определят редът, сроковете и процедурите за съставяне на финансовите отчети от бюджетните предприятия. Така, са определени следните елементи (компоненти) на финансовите отчети:

- счетоводен баланс (в лева и в хил. лева);
- оборотна ведомост преди извършване на процедури по приключване на приходите и разходите по сметки от раздели 6 и 7;
- отчет за касовото изпълнение на бюджета;
- отчет за паричния поток (от нестопански и стопански дейности);
- оповестяване на счетоводната политика;
- обяснителна записка за състоянието и изменението на активите, пасивите, приходите и разходите;
- справки в т.ч. отчет за разполагаемия капитал, отчет за заетите лица и средствата за работна заплата, справка за придобиване на нетекущи (дълготрайни) материални активи и др.

Годишното счетоводно приключване и съставянето на финансовите отчети в бюджетните предприятия, налага изпълнението на определен кръг от процедури, които в тяхната пълнота и последователност осигуряват качеството на самия процес. и до голяма степен предопределят полезността на информацията, представена в годишния финансов отчет.

IV. Характеристика на някои елементи на Годишния финансов отчет – Счетоводен баланс и Отчетът за касовото изпълнение на бюджета и на извънбюджетните сметки и фондове

Годишният счетоводен отчет на бюджетните предприятия отразява обобщено в парично-стойностна оценка активите и капитала (разполагам и привлечен).

Основната съставна част на годишния финансов отчет е **Счетоводният баланс**. В него се съдържа информация за оценка на имуществото и финансовото състояние на бюджетното предприятие. В счетоводното законодателство няма посочени минимални изисквания за позициите на счетоводния баланс, както това се третира в Международен счетоводен стандарт (МСС 1) Представяне на финансовите отчети 1.

Бюджетните предприятия изготвят счетоводен баланс според изискванията на Заповед № 81 на МФ от 29.01. 2002 год.¹² за изготвяне на годишен финансов отчет.

Специфично за счетоводния баланс, който се съставя от бюджетните предприятия е, че той съдържа данни поотделно за трите отчетни групи:

- I. “Бюджети и бюджетни сметки”
- II. “Извънбюджетни сметки и фондове”
- III. “Други сметки и дейности”.

Информацията за трите отчетни обекта е обобщена в отделна (четвърта) колона на баланса.

Активите в счетоводния баланс на бюджетните предприятия са структурирани според икономическата им същност, а не според ликвидността им. **Финансовите източници** са представени в пасива на баланса според тяхната изискуемост. Докато в Международен счетоводен стандарт 1 за

¹² ЗАПОВЕД № 81 на МФ от 29.01.2002 г. за изготвяне на годишен финансов отчет на бюджетните предприятия

[Георги Баташки](#), [Тотка Кънева](#), [Диана Ималова](#), [Валерий Александров](#)

публичния сектор (МССПС 1) регламентира две възможности за класифициране на активите и пасивите в баланса на предприятието от публичния сектор:

- разграничаване на активите и пасивите на *текущи и нетекущи*;
- разграничаване на активите по степен на *ликвидност*, а пасивите по степен на *изискуемост*.

Подобна класификация на активите и пасивите има следните предимства:

- отделното отразяване на текущите и нетекущи активи и пасиви в основния формат на баланса дава възможност по-ясно да се разграничат нетните активи.

- подобна класификация е важна при оценяване на ликвидността и платежоспособността на субекта.

Задължителен елемент на годишния финансов отчет, който бюджетните предприятия съставят към 31 декември на отчетния период¹³ е **Отчетът за касовото изпълнение на бюджета и на извънбюджетните сметки и фондове**. Съществено значение при организацията на счетоводството като конкретни счетоводни процедури във връзка с текущото счетоводно отчитане и определянето на елементите на Годишния финансов отчет, при съставянето на финансовите отчети в бюджетната сфера е централизацията в ръководното начало от Министерство на финансите. Със Закона за изменение и допълнение на Закона за счетоводството¹⁴ и на негово основание по късно разработените и приети Национални стандарти за бюджетните предприятия с указанията на министъра на финансите се регламентират формата и съдържанието на месечните, тримесечни и годишните отчети за касовото изпълнение на бюджета¹⁵.

Последователността на счетоводната логика предполага приемане на една и съща база при изготвяне на всички елементи, формиращи финансовия отчет, в това число и Отчета за касовото изпълнение на бюджета¹⁶.

Основните изисквания към информацията в Отчета за касовото изпълнение на бюджета, независимо от прилаганите подходи при съставянето му, са:

✓ Да се запази класификацията на приходите и разходите през различните периоди с цел сравнимост и прогнозиране. Това е заложено изискване в счетоводната политика на бюджетното предприятие, където задължително е спазване принципа на “Действащото предприятие” в контекста на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор и изискването към финансовата информация за “Съпоставимост”, задължително е представянето на сравнима информация за предходен отчетен период.

¹³ ЗАПОВЕД № ЗМФ 60/20.01.2005 г. – за формата и съдържанието на годишния финансов отчет, т. 5.

¹⁴ ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за счетоводството. // ДВ, бр. 96 от 24 октомври 2004 г., в сила от 1 януари 2005 г.

¹⁵ Дирекция „Бюджет и държавно съкровище“ в рамките на срока по § 48, ал. 1 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2002 г. да подготви конкретни указания за годишното приключване, формата и съдържанието на оборотните ведомости и отчетната информация по чл. 33, ал. 3 от Закона за счетоводството, както и за реда, начина и сроковете за изготвянето и представянето им в Министерството на финансите на технически носител.

¹⁶ Проект за приемане на международните счетоводни стандарти за публичния сектор, разработен от Международната федерация на счетоводителите и Комитета за публичния сектор; Счетоводен стандарт “Представяне на финансовите отчети”, § 38.

✓ Съществените приходи и разходи да се отразяват по отделни позиции, а не съществените¹⁷ да се групират по вид или по функционално предназначение.

✓ Забрана за *компенсиране* на активи и пасиви, приходи и разходи, нетни активи и нетни пасиви, освен ако това е разрешено за конкретен случай от нормативен акт.

✓ Основните елементи на финансовите отчети (в това число Отчета за касовото изпълнение на бюджета) за бюджетните предприятия се публикуват в разумен период след датата, към която са съставени. По този начин се удовлетворява изискването за *навременност и надеждност* на счетоводната информация, която за публичния сектор е от значение за цялото общество.

Характерните особености на Отчета за касовото изпълнение на бюджета и на извънбюджетните сметки и фондове са по отношение на формата и съдържанието. **Формата** на представяне е едностранна. **Последователността на съдържанието** е отразяване *първо* на реализираните входящи парични потоци – приходите от собствената бюджетна дейност, а *след това* на разходите за осъществяваната бюджетна дейност, като изходящи парични потоци. **Следващите позиции** са получените субсидии и осъществени трансфери от съответен бюджет. По този начин се дефинира стойностно недостигът от парични наличности за изпълняване на бюджетната дейност и покриването му от висшестоящия разпоредител с бюджетни средства. На *последно място* са отразени финансиранятия – от вътрешни и външни източници. Те се проявяват като получени/предоставени заеми, емисия на ценни книжа, придобити съучастия, приходи от приватизация и други подобни. Тези финансиранятия се конкретизират като входящи и изходящи парични потоци и се установява крайното им парично изражение в лева и валута. Отразените данни към 31 декември на предходната и текущата година формират разликата между двете стойностни величини, което представлява изменението в паричните авоари от финансиранятия за текущия период. Въз основа на получените окончателни величини за изходящите и входящи парични потоци се установява изпълнението на бюджета, което се отразява като дефицит или като излишък. Приложения към Отчета за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове са отчетите за собствените и за извънбюджетните приходи, които бюджетните предприятия съставят съобразно изпълняваната от тях дейност.

Специфичното при изготвянето на Отчета за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове е прилагане **принципа на паричните потоци**. Отчета за проявлението на приходите и разходите в публичния сектор като входящи и изходящи парични потоци е познат в счетоводната теория и практика с наименованието *Отчет за паричните потоци*, а в дейността на предприятията от публичния сектор като *Отчет за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове*.

В националните счетоводни стандарти приложими за бюджетните предприятия не е предвиден конкретен стандарт “Отчети за паричните потоци”. В конкретни текстове в националните стандарти са формулирани изискванията при отчитането на касовите потоци и наличности по сметки в бюджетните предприятия въз основа на приложението на параграфите на Единната

¹⁷ Съществеността се свързва със значението на определена позиция в качествен и количествено-стойностен аспект за вземане на решения от потребителите на информация.

бюджетна класификация. За целите на касовото изпълнение на бюджета като паричен поток и парични наличности се посочват само паричните средства в брой, по депозитни и текущи сметки на бюджетните предприятия. *Паричните еквиваленти* се изключват от обхвата на паричните средства. Съгласно структурата на Единната бюджетна класификация (ЕБК) **раздел V Класификация на операциите с финансови актове**, те се дефинират именно като операции с финансови активи.

За отделни позиции в отчета е приложен модифициран вариант на касовия метод, а трансферите по осигурителните операции са отразени по принципа на текущото начисляване. Това налага да се извършат промени в съдържанието и формата на Отчета за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове, които към момента се съставят в бюджетните предприятия. Отчета за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове, включва информация за бюджетните приходи, разходи и трансфери, както и за операциите с финансовите активи и пасиви. Те са конкретизирани съгласно параграфите и подпараграфите на Единната бюджетна класификация за отчетната година, която се утвърждава в съответствие с чл. 2, ал. 8 от Закона за устройство на държавния бюджет¹⁸.

ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА

Отчетът съдържа информация за ефективността от дейността на предприятието. *Специфичното е*, че се дава израз на планираните и реално осъществени приходи и разходи. С това се прилага принципът на сравнимост между плановите и отчетни данни.

Информацията за характеризиране на приходите и разходите и остатъците по бюджетните сметки се представя **в Отчет за касовото изпълнение на бюджета – формуляр [Б-3]**.

Към обобщения отчет за касовото изпълнение на бюджета се изготвя и представя следната допълнителна информация:

1. Разшифровка на разходни параграфи;
2. Справки с разшифровки на данъчните приходи по видове данъци;
3. Разшифровки на операциите за субсидии и трансфери отделно за предоставени и за получени).

Оповестяването на детайлната информация по разходните и приходните параграфи на бюджетната класификация се осигурява прозрачност на финансовата информация, която гарантира извършването на точни изводи и оценки и вземане на адекватни решения.

Информацията за характеризиране на приходите и разходите и остатъците по извънбюджетните сметки се представя **в Отчет за извънбюджетна сметка/фонд [Формуляр ИБСФ-3]**.

За публичния сектор моделът на обобщено представяне и съпоставяне на приходите и разходите е възможно да се изгради при спазване на принципите: на паричните потоци – отчетени по касов метод и текущо начисляване. Те са предпоставка за обособяване на още два варианта на отчет за касовото изпълнение на бюджета, съставени на база модифициран касов метод и модифицирано текущо начисляване.

¹⁸ ЗАКОН за устройството на държавния бюджет, обн. ДВ. бр.67 от 6 Август 1996г., ..посл. изм. ДВ. бр. 98 от 14 Ноември 2008г. - 8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 80 от 2007 г., в сила от 05.10.2007 г.) Приходите и разходите се групират по единна бюджетна класификация, която се утвърждава от министъра на финансите.

Информацията за приходите и разходите в бюджетните предприятия, представена в отчета за касовото изпълнение на бюджета, е предназначена да удовлетворява потребностите на външни и вътрешни потребители.

Усъвършенстването по отношение на базата за съставяне и представяне, както и за оповестяване на отделни позиции от отчета, ще доведат до подобряване качествата на информацията в отчета за касовото изпълнение на бюджета в предприятията от публичния сектор.

Предложените подходи за изграждане на форма и съдържание на Отчет за касовото изпълнение на бюджета в публичния сектор е с алтернативна насоченост. Формата и съдържанието на елементите на годишния финансов отчет, в това число и Отчета за касовото изпълнение на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове, се изготвя и съставя съгласно изискванията на Министерство на финансите. На тази основа представените варианти биха могли да се ползват от финансовите мениджъри на бюджетните предприятия за по-точно и по-ясно дефиниране на входящите и изходящи парични потоци по видове дейности и обекти на отчитане. В резултат на допълнителната детайлизация за източниците на приходи и направлението на разходи в бюджетните предприятия се постига прозрачност и публичност на акумулираните и изразходваните в полза на обществото бюджетни средства.

В заключение може да се направят следните изводи:

1. Част от текстовете в националните счетоводни стандарти са приложими с известна доза условност, изхождайки от особеностите и организацията, методологията и методиката на отчетния процес в бюджетните предприятия. Тези особености, които са формулирани в Указанията по прилагане на НСС от бюджетните предприятия регламентират нормативно компонентите на годишния финансов отчет - тяхната форма и съдържание.

2. Съществуват несъответствия в наименованията и съдържанието на националните стандарти приложими за публичния сектор и Международните стандарти за публичния сектор. Например: Съществува определено различие във формулирането на национален стандарт № 8 *Нетни печалби или загуби за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика* и Международен счетоводен стандарт № 3 *Нетен излишък и дефицит за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика*. Посочената разлика в наименованието на стандарта не е само формална. В националните стандартите приложими за бюджетните предприятия и Сметкоплана на бюджетните предприятия не съществува понятието **печалби** и **загуби**. От тази позиция най-точно би отговаряла формулировката на стандарта “*Нетни активи или нетни пасиви, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика*”¹⁹. Възприемайки посоченото определение най-точно ще съответства на съдържанието и определението на НСС 8.

Националните счетоводни стандарти приложими за бюджетните предприятия не допускат корекции в годишните финансови отчети след тяхната заверка от Сметната палата и изготвянето на консолидирания отчет за касовото

¹⁹ Предложението за промяна на наименованието на *НСС №8 Нетни печалби или загуби за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика* приложим за бюджетните предприятия е дефинирано от Г. Баташки: Проблеми на счетоводството в бюджетните предприятия/ Георги Баташки. Проблеми на счетоводството в България и Русия. -, Свищов: Академично издателство “Ценов”, 2008, с. 215.

[Георги Баташки](#), [Тотка Кънева](#), [Диана Ималова](#), [Валерий Александров](#)

изпълнение на бюджета и изпълнението на фискалната програма на Министерство на финансите.

Резултати от изследването:

Постигнатите резултати могат да се структурират в следните направления:

1. Аргументирана е ролята на прозрачността на финансовите отчети на банките за поддържането ефективността на пазара и стабилността на банковата система.

2. Въз основа на извършените практически проучвания, както и от съпоставянето на годишните финансови отчети на банките са очертани основните проблеми във връзка с оповестяването на информацията. Направен е опит да се предложат и аргументират конкретни възможности за подобряване структурата и съдържанието на финансовите отчети на търговските банки, с оглед повишаване на полезността им за потребителите при вземане на икономически решения.

3. Обоснована е тезата, че това, което осигурява пазарни стимули за стабилност в банковата система, е режимът за публично разкриване на информация. Предложени са и са аргументирани мерки за изграждане на пазарноориентиран модел на банков надзор. Изведени са основните предимства на този модел, от гледна точка повишаване полезността на финансови отчети.

4. Въз основа на анализ на практическата реализация на счетоводните принципи и способности в предприятията от публичния сектор са направени конкретни предложения за усъвършенстване на процедурите по подготовка, изготвяне и представяне на Годишния финансов отчет.